

Фінансується
Європейським Союзом

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

dixigroup ANALYTICS
ON BUY

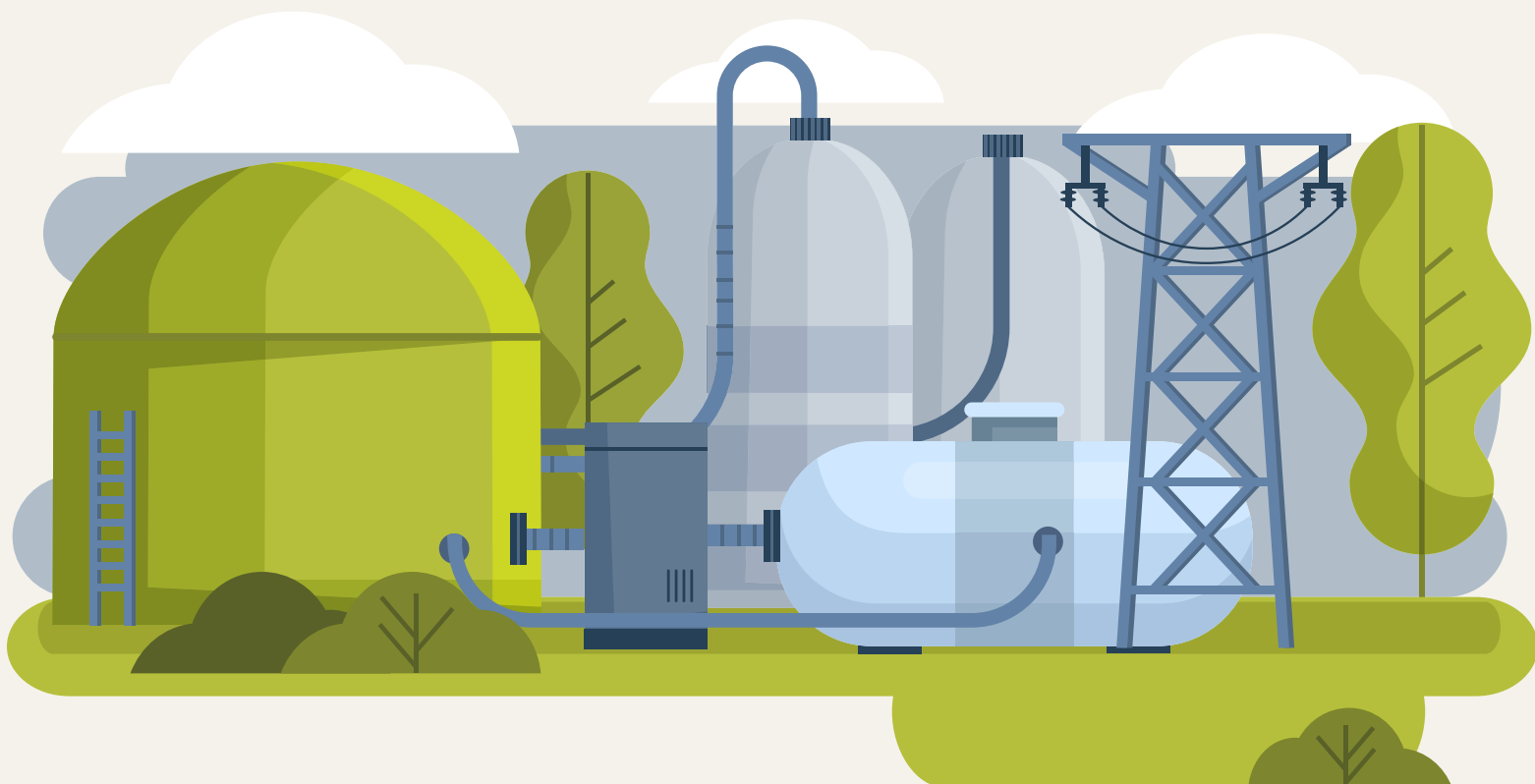
POLICY BRIEF

СПІВПРАЦЯ УКРАЇНИ

ТА ЄС В БІОМЕТАНОВОМУ

СЕКТОРІ: ПЕРСПЕКТИВИ

ТА ПЕРЕШКОДИ

Фінансується
Європейським Союзом

МІЖНАРОДНИЙ
ФОНД
ВІДРОДЖЕННЯ

dixigroup ANALYTICS
ON TOP

Матеріал підготовлено ГО «ДІКСІ ГРУП» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження» у рамках проєкту «Адвокація «зеленого» відновлення України через посилення підтримки України та послаблення російського впливу в ЄС» та фінансової допомоги Європейського Союзу у межах проєкту «Інтеграція сталого розвитку в Україні відповідно до Європейського зеленого курсу», що реалізується консорціумом громадських організацій: «ДІКСІ ГРУП» (координатор), Ресурсно-аналітичний центр «Суспільство і довкілля», Асоціація «Енерго-ефективні міста України», «Українська академія лідерства», «Жіночий енергетичний клуб України», «ДЗИГА», «ПЛАТО».

Відповідальність за зміст цього документа несе ГО «ДІКСІ ГРУП» і за жодних обставин зміст не може вважатися таким, що відображає позицію Міжнародного фонду «Відродження» та/або Європейського Союзу.

ЗМІСТ

Резюме.....	4
Огляд біометанового сектору в Україні.....	6
Загальна характеристика.....	6
Потенціал.....	6
Стан співпраці з ЄС.....	7
Огляд реалізованих та запланованих біоенергетичних проєктів.....	8
Подальші стимули для розвитку галузі.....	9
Перешкоди.....	10
Найкраща практика – кейс Данії.....	12
Аналіз окремих проблемних питань.....	14
Формування системи гарантій походження та реєстру біометану.....	14
Розбудова інфраструктури для забезпечення достатніх потужностей транспортування біометану (фінансовий аспект).....	16
Субсидування та стимулювання виробництва біометану в Україні: деякі міркування з огляду на європейський досвід.....	18
Рекомендації.....	20

РЕЗЮМЕ

27 вересня 2023 року у Відні [відбувся](#) Форум з розвитку сектору відновлюваних газів в Україні, організований Енергетичним Співтовариством на виконання Меморандуму про стратегічне партнерство щодо біометану, водню та інших синтетичних газів між Україною та ЄС. В ході заходу учасниками були викладені перспективи та основні перешкоди для співпраці України та ЄС в сфері відновлюваних газів, зокрема біометану. Інформація, зібрана в ході Форуму, а також 18-ому Газовому форумі Енергетичного Співтовариства, була використана для підготовки оглядової частини цього аналітичного документу та доповнена глибшим аналізом двох важливих перешкод для розвитку українського ринку біометану та його інтеграції з відповідними ринками ЄС ("аналітична частина").

Загалом на політичному рівні **перспективи** для співпраці в сфері біометану визнають обидві сторони, головним свідченням чого є підписання у лютому 2023 року Меморандуму про стратегічне партнерство. Проте для втілення цих перспектив, як Україна, так і ЄС повинні вжити низку заходів, які б уможливили торгівлю біометаном між двома сторонами у відповідності з вимогами релевантного законодавства ЄС, головним чином, Директиви (ЄС) 2018/2001 про стимулювання використання енергії з відновлюваних джерел у редакції 2023 року (далі - Директива RED III).

Для **України** головною **перешкодою** в цьому контексті є відсутність функціонального реєстру для видачі, розподілу та анулювання гарантій походження біометану, які б визнавалися іншими країнами ЄС. Для швидкого нарощування виробництва біометану в Україні важливим є також забезпечення достатніх потужностей для фізичного транспортування біометану в райони з достатнім попитом на газ, що дало б змогу біометановим заводам працювати на повну потужність.

В свою чергу, для **ЄС** ключовими **перешкодами** є неврегулювання порядку транскордонної торгівлі біометаном з третіми країнами. Також ЄС належить гармонізувати субсидування біометану в різних країнах для уникнення випадків подвійного або множинного субсидування та забезпечення відповідності законодавству в сфері державної допомоги. Об'єднання національних реєстрів біометану в єдиний централізований європейський реєстр біометану є ще одним заходом, необхідним для формування повноцінного регіонального ринку біометану.

Враховуючи зазначені вище перешкоди, відповідальним органам України слід:

- внести зміни до Порядку функціонування реєстру біометану (постанова КМУ № 823 від 22.07.2022) для забезпечення його відповідності аналогічним платформам ЄС (до прикладу, в частині стандартизації обсягу енергії, на яку видається гарантія походження);
- розглянути можливість приєднання України до загальноєвропейських ініціатив з інтеграції національних реєстрів біометану як-от [European Renewable Gas Registry \(ERGaR\)](#), що дозволить не лише здійснювати транскордонний обмін гарантіями походження з країнами-учасницями ініціативи, але й перейняти кращі практики у функціонуванні реєстрів біометану в країнах ЄС;
- внести зміни в законодавство для забезпечення правових підстав для митного оформлення біометану українськими митними органами (ухвалення [законопроєкту №9456](#) з доопрацюваннями, передбаченими [висновками про розгляд](#) Комітету ВРУ з питань фінансів, податкової та митної політики)
- переглянути підхід до фінансування будівництва реверсних компресорних станцій для розвитку потужностей транспортування біометану в райони

з достатнім попитом на газ. В цьому питанні може бути використаний досвід країн з більш розвиненими біометановими ринками (до прикладу, Данії), де відповідні витрати покриваються з тарифів операторів систем. Для фінансування проєктів зі встановлення реверсних компресорних станцій Україна може спробувати залучити фінансування ЄС, зокрема в межах Connecting Europe Facility;

- транспонувати та імплементувати оновлений Регламент (ЄС) 869/2022 про настанови щодо транс'європейської енергетичної мережі для сприяння набуття українськими проєктами статусу "проєкт взаємного інтересу";
- визнати оновлений стандарт EN 16325 "Гарантії походження, пов'язані з енергією. Гарантії походження електроенергії" як національний нормативний документ України після ухвалення відповідного оновленого стандарту CEN;
- почати створювати передумови для економічно ефективного споживання біометану всередині України. Такі передумови можуть включати заходи із субсидування на рівні споживання (пільгове оподаткування - див. [законопроект №9596](#)), виробництва (пільговий тариф) та закачування в мережі (покриття частини капітальних витрат на приєднання).

В контексті представлених перешкод, Європейському Союзу та країнам-членам слід:

- ухвалити законодавчий пакет Hydrogen and decarbonized gas market package для усунення перешкод транскордонній торгівлі біометаном, зокрема в частині вимог до якості біометану;
- гармонізувати підходи у субсидуванні біометану задля уникнення подвійного та множинного субсидування;
- внести зміни до Регламенту (ЄС) 2022/869 про настанови щодо транс'європейської енергетичної мережі для можливості набуття проєктами "розумних" газових мереж статусу "проєкту взаємного інтересу" (PMI). Такий захід дозволить здійснювати розбудову реверсних компресорів в Україні за фінансової підтримки ЄС в межах Connecting Europe Facility.

ОГЛЯД БІОМЕТАНОВОГО СЕКТОРУ В УКРАЇНІ

Загальна характеристика

Поточний стан розвитку біометанового сектору в Україні можна описати як зародковий. Перший біометановий завод в Україні був [зданий в експлуатацію](#) у квітні 2023 року на базі існуючих потужностей з виробництва біогазу (див. детальніше в розділі «Реалізовані та заплановані проєкти в Україні»).

Параметр	Значення
Встановлена потужність, МВт	3 млн куб. м/рік
Вироблена електроенергія, ГВт-год	-
Кількість заводів	1
Протяжність газових мереж, км	33 400
Кількість станцій для стисненого природного газу	~300

Джерело: Біоенергетична асоціація України

Водночас, за [даними](#) Європейської біогазової асоціації, в 2022 році встановлена потужність виробництва біометану в ЄС становила 4,5 млрд куб. м, фактичне виробництво біометану в 2021 році склало 3,5 млрд куб (+20% у порівнянні з попереднім роком). Кількість заводів з виробництва біометану становила 1322. 77% європейських заводів були підключені до газових мереж, більшість – до газорозподільних.

Потенціал

Попри суттєву різницю в ступені розвитку, потенціал виробництва біометану/біогазу в Україні є багатообіцяючим. Засновуючись на даних про наявну виробничу сировину, Біоенергетична асоціація України оцінює його у 21,8 млрд куб. м на рік.

Потенціал біогазу/біометану в Україні, млрд куб. м CH₄ на рік

Біогаз з тваринних відходів	0,9
Біогаз з відходів врожаю с/г культур	5,2
Біогаз з відходів харчової промисловості	0,7
Біогаз з відходів домогосподарств	0,5
Біогаз з осадків стічних вод	0,1
Біогаз з силосу кукурудзи	3,8
Біогаз з покривних культур	9,8
Біогаз від термальної газифікації	1,0
Всього	21,8

Джерело: Біоенергетична асоціація України

Найбільш перспективні регіони (в частині сировини) – Київська, Вінницька, Полтавська та Черкаська області. Слід зазначити, що важливою доданою вартістю від біометанових заводів є можливість виробляти дигестат, який є органічним добривом і може використовуватись в сільському господарстві.

Прогнози виробництва біометану за сприятливих умов

	2027	2030	2035	2040	2045	2050
Виробництво біометану млрд куб. м на рік	0,25	1,00	2,1	4,5	9,5	20
Експорт біометану млрд куб. м на рік	0,13	0,50	1,05	2,25	4,8	10
Споживання біометану в Україні, млрд куб. м на рік	0,13	0,50	1,05	2,25	4,8	10
Кількість біометанових заводів, од.	50	200	420	900	1900	4000
Необхідні інвестиції, млрд євро	0,5	2,0	4,2	9,0	19,0	40
Зменшення викидів парникових газів, млн т CO ₂ -екв. на рік	0,6	2,5	5,3	11,3	23,8	50
Створені нові робочі місця, тис.	3,1	12,5	26,2	56,2	118,7	250

Джерело: Біоенергетична асоціація України

7

Стан співпраці з ЄС

На політичному рівні очевидно, що Європейський Союз робить ставку на використання біометану для досягнення цілей декарбонізації, і в цьому питанні бачить Україну як одного зі своїх ключових партнерів. Так, [комюніке ЄС REPowerEU](#), ухвалене в травні 2022 року, передбачає встановлення цілі з виробництва біометану на рівні 35 млрд куб. м до 2030 року. Згідно з Планом дій з біометану, який є додатком до REPowerEU, ЄС також має створити партнерство в сфері відновлюваних газів з Україною. Партнерство повинно мати на меті опрацювання можливостей реалізації спільних проєктів між Україною та ЄС в сфері відновлюваних газів.

Відповідні вимоги Плану дій з біометану були втілені через [Меморандум про взаєморозуміння між Україною та Європейським Союзом щодо стратегічного партнерства у сфері біометану, водню та інших синтетичних газів](#), що був укладений 2 лютого 2023 року напередодні саміту Україна-ЄС. Межі стратегічного партнерства, встановлені Меморандумом, охоплюють діяльність по всьому виробничому ланцюжку у сфері відновлюваних газів - від виробництва до кінцевого споживання. Співпраця включатиме як підтримку розвитку регуляторної бази в Україні, так і розгортання спільної інфраструктури та залучення фінансування для відповідних цілей.

Розуміння перспективності України як потенційного партнера є не лише на рівні вищого політичного керівництва ЄС, але й на рівні вужчих галузевих асоціацій та партнерств, які сприяють безпосередньому втіленню встановлених політичних цілей. Так, Європейське біометанове промислове партнерство (Biomethane Industrial Partnership Europe) [створило](#) в своїх межах окрему робочу групу №6, присвячену партнерству з Україною, цілями якої є:

- ідентифікація бар'єрів в торгівлі біометаном між Україною та ЄС;
- гармонізація процедури сертифікації біометану в Україні та ЄС;

- сприяння створенню транскордонного ринку біометану в ЄС;
- розвиток інфраструктури постачання біометану між Україною та ЄС.

Огляд реалізованих та запланованих біоенергетичних проєктів

ТОВ «Юзефо-Миколаївська біогазова компанія»

Компанія реалізує проєкт біогазового комплексу, що виконує «Українська технологічна компанія» з наступними характеристиками (за стадіями реалізації):

- Стадія 1: Встановлена потужність 3,2 МВт, добове виробництво біогазу 36 тис. куб. м;
- Стадія 2: Встановлена потужність 5,2 МВт, добове виробництво біогазу 60 тис. куб. м;
- Стадія 3: Встановлена потужність 5,2 МВт, добове виробництво біогазу 110 тис. куб. м;
- Стадія 4 (планована): Встановлена потужність 5,2 МВт, апгрейд біогазу до біометану. Середній рівень конверсії – 72%, або 95 тис. куб. м сухого біогазу на день (з них 35 тис. куб. м буде використано для цілей когенерації, 55 тис. куб. м – на апгрейд до біометану для подальшого зрідження).

ТОВ «Україна 2001»

Флагманський проєкт цієї компанії в енергетичному секторі – «Проєкт зеленого парку» в Хмельницькій області. Існуючі потужності включають: Теофіпольську когенераційний комплекс потужністю 26,1 МВт, виробництво біоцелюлози обсягом 50 т/день, біогазову станцію, яка виробляє 200 куб. м біоетанолу на день.

Проєкт з виробництва біометану перебуває на стадії приєднання до газотранспортної системи. Установка згодом буде використовуватись для виробництва зрідженого біометану обсягом 24 тонни на день.

Vitagro (ТОВ «ГРУПА КОМПАНІЙ «ВІТАГРО»)

Загальний інвестиційний план групи щодо розвитку біометану має обсяг 44,1 млн євро. Стратегія розвитку біометанового бізнесу: компанія ідентифікувала 4 точки входу в газові мережі, до яких може бути приєднані її потужності з виробництва біометану, всі знаходяться у західній Україні. Відповідно, було сплановано 4 біометанові проєкти у Хмельницькій (3) та Рівненській (1) областях із загальною потужністю 20 млн куб. м на рік. Основна сировина – послід свиней, силос та стебла кукурудзи.

Перший проєкт у Хмельницькій області обсягом виробництва 3 млн куб. м на рік та 90 тис.т органічних добрив був [зданий в експлуатацію](#) в жовтні 2023 року, проте поки не подає газ в мережу. Обсяг інвестицій – 7,6 млн євро.

Також компанія в 2022 році купила лікєро-горілочний завод в Тернополі. Протягом 2023 року здійснюватиметься його модернізація з метою виробництва біоетанолу (33-35 тис. куб. м на рік) та барди сухої (побічний корисний продукт виробництва біоетанолу, який використовується як корм для птиці, сільськогосподарських тварин) обсягом 25-28 тис. т. Сировина – кукурудза.

ТОВ «Галс Агро»

Станом на кінець 2023 року компанія запустила 6 біогазових заводів у Київській та Чернігівській областях потужністю 14,7 МВт. Сировина – власна, переважно буряковий жом, послід свиней, корів та індичок, силос енергетичних культур. Обсяг поточних інвестицій в біогазові потужності – 33 млн євро. Обсяг інвестицій в біометанові потужності – 5 млн євро.

“Галс Агро” у квітні 2023 року запустили перший в Україні біометановий завод на основі існуючих біогазових потужностей в Чернігівській області. Обсяг виробництва – 3 млн куб.м на рік. Сировина – послід, буряковий жом, кукурудзяний силос.

Другий біометановий завод запускається у Київській області, потужність - 3,2 млн куб. м на рік. Здача в експлуатацію планувалася до кінця 2023 року, проте станом на кінець грудня 2023 року публічні повідомлення про запуск відсутні.

Водночас, на початку 2024 року в медіа [з’явилася](#) інформація про зупинку роботи вже побудованого біометанового заводу “Галс Агро” у зв’язку з неможливістю експортувати вироблений ресурс. Як зазначається, собівартість біометану перевищує 600 євро за тис. куб. м, що робить його неконкурентоздатним на внутрішньому ринку. Завод продовжить роботу як тільки буде розблокована можливість експорту біометану на ринки з преміальною ціною.

Clear Energy (ТОВ «КЛІАР ЕНЕРДЖІ»)

Існуючі потужності:

- Когенерація на біомасі - 22,4 МВт, обсяги виробництва електроенергії - 170 млн кВт-год на рік;
- Теплова генерація на біомасі - 71,5 МВт, обсяги виробництва тепла - 260 тис. ГКал на рік;
- Проекти управління відходами та використання звалищного газу: потужність - 21 МВт, обсяги виробництва електроенергії - 172 млн кВт-год на рік.

Також Clear Energy була створена філія в Чехії, яка виробляє енергетичне обладнання, зокрема обладнання для зрідження біометану (без використання охолоджувачів, а з використанням повітря для охолодження метану).

Подальші стимули для розвитку галузі

Україна планує втілити відповідний потенціал через низку **заходів стимулювання**. Так, народний депутат України Андрій Жупанин вказує на ухвалені [зміни до Закону “Про державну підтримку інвестиційних проектів із значними інвестиціями в Україні”](#) (так званий “закон про інвестнянь”), який **поширив режим підтримки на біометанові та біогазові проекти** з обсягом інвестицій понад 12 млн євро. Це, серед іншого, передбачає низку податкових пільг – звільнення від ПДВ та митних платежів на імпорт та закупівлю обладнання для біометанових заводів та пільги по сплаті податку на прибуток на 5 років.

Заступник міністра енергетики України Микола Колісник в контексті **сприяння нарощуванню виробництва біометану** також згадав ухвалені навесні 2023 року [зміни до кодексів ГРМ та ГТС](#), які передбачають можливість **встановлення реверсних компресорних станцій на межі ГТС та ГРМ, а також зобов’язання виробників біометану встановлювати хроматографи та прилади обліку**.

Встановлення компресорних станцій дасть можливість закачувати надлишок виробленого біометану з газорозподільних мереж в газотранспортну систему, що важливо для забезпечення функціонування біометанових заводів на повну потужність протягом всього календарного року - незалежно від попиту на газ в місцях (зонах ГРМ), де виробляється біометан. Обов’язок виробників встановлювати хроматографи та прилади обліку важливий для верифікації кількісних та якісних показників біометану, що подається в мережу, що є базовою інформацією, необхідною для формування гарантій походження.

За інформацією Колісника, станом на кінець 2023 року 30 аграрних компаній вже планують вийти на ринок біометану, ще 4 проекти з виробництва біометану на стадії імплементації, зокрема отримання технічних умов на приєднання до ГТС/ГРМ.

Перешкоди

Народний депутат України Андрій Жупанин вказав, що з української сторони головним невирішеним питанням є **забезпечення експорту біометану до ЄС**, зокрема його митного оформлення. Він повідомив про наявність зареєстрованого [законопроекту №9456](#), спрямованого на вирішення цієї проблеми. За його словами, очікуване ухвалення відповідного акту було заплановане до кінця 2023 року. Проте станом початок лютого 2024 року закон [ухвалений](#) лише в першому читанні.

Водночас законопроект отримав [висновок головного комітету](#) Верховної Ради (Комітету з питань фінансів, податкової та митної політики), згідно з яким той потребує доопрацювання для винесення на друге читання. Пропоновані удосконалення передбачають, серед іншого, необхідність надання при митному оформленні біометану або гарантії походження, або сертифікату, який засвідчує успішне проходження аудиту біометановою установкою.

Заступник міністра енергетики Микола Колісник зазначив, що складність полягає в тому, що в кодексах ГТС України та сусідніх країн немає окремих потоків біометану, а весь обсяг обліковується як викопний природний газ. Тому виникає питання верифікації того, що експортований ресурс є саме біометаном. Для цього, в першу чергу, потрібне **функціонування реєстру біометану та схеми гарантій походження**.

Голова Держенергоефективності Ганна Замазєєва повідомила, що Міністерство цифрової трансформації вже зараз розробляє програмне забезпечення для реєстру біометану. Вона запевнила, що реєстр відповідатиме як європейським, так і внутрішнім законодавчим вимогам. До кінця року буде запущена експериментальна версія реєстру. Станом на середину лютого, інформація про такий запуск відсутня.

Тоні Райнгольц, представник Німецького енергетичного агентства (dena), яке допомагає Держенергоефективності з розробкою реєстру, надав більше деталей про кінцеві цілі реєстру. Він має допомогти задокументувати та верифікувати сталість біометану та виключити можливості для його подвійного обліку. Важливою є подальша **інтеграція реєстру з аналогічними платформами країн ЄС для забезпечення експорту**. Також реєстр дасть змогу підтверджувати митним органам, що експортується саме біометан.

Водночас, існують також певні проблеми, пов'язані з нерегульованими питаннями транскордонної торгівлі біометаном в самому ЄС. Так, Директива RED III та [Імплементацій Регламент \(ЄС\) 2022/996](#) про правила верифікації критеріїв сталості та скорочення викидів парникових газів та критеріїв низьких ризиків опосередкованої зміни в землекористуванні (Регламент для добровільних схем сертифікації) розглядає об'єднану газову систему ЄС як єдину систему балансування, тому для транскордонної торгівлі біометаном всередині ЄС немає необхідності бронювати потужності точок міждержавного з'єднання.

Проте як бути з **надходженнями біометану з третіх країн**, включаючи Україну? Ані Директива, ані Регламент не дають відповіді на це запитання. Тому dena застерігає, що німецька митниця швидше за все не прийме біометан, який транспортується з України газовими мережами. Також **недостатньо чіткими є правила щодо статистичних обмінів між країнами ЄС у випадку торгівлі біометаном**, що може стати потенційно цікавою схемою для України в довгостроковій перспективі. Поки незрозуміло, як держави мають враховувати ці обсяги при розрахунку виконання своїх ВДЕ-цілей в рамках RED III чи Системи торгівлі викидами ЄС (EU ETS).

Крім того, існують питання **щодо подвійного та множинного субсидування біометану та сумісності такого субсидування з конкурентним законодавством країн ЄС**. Справа в тому, що різні держави-члени ЄС субсидують біометан на різних етапах ланцюжка доданої вартості: на етапі виробництва (до прикладу, через “зелений” тариф), закачування в мережу (шляхом покриття частини капітальних витрат на приєднання) або споживання (через податкові пільги). І у випадку транскордонної торгівлі біометаном може виявитись, що той самий обсяг біометану може бути просубсидований експортером на етапі виробництва і повторно імпортером на етапі споживання.

Показовим в цьому сенсі є [кейс Швеції](#), яка станом на 2019 рік імпортувала частину біометану з Данії. В першій країні переважно субсидується кінцеве використання біометану (шляхом звільнення від сплати екологічних та енергетичних податків), тоді як в другій - його виробництво. Таким чином, імпортований ресурс субсидувався двічі, що впливало на конкурентоздатність шведських виробників біометану. Саме через це Швецією були введені додаткові та тимчасові субсидії при виробництві біометану для національних учасників ринку в еквіваленті 20-24 євро/МВт-год виробленого ресурсу. Для уникнення таких випадків при подальшому зростанні транскордонної торгівлі біометаном Biomethane Industrial Partnership [пропонує](#) перейти до загальноєвропейських механізмів підтримки біометану (до прикладу, спільних аукціонів підтримки) або гармонізувати існуючі національні схеми підтримки для уникнення подвійного субсидування.

Згадані вище проблеми призводять до невизначеності перспективи торгівлі та використання біометану, що заважає укладенню довгострокових контрактів на постачання та ухваленню відповідних інвестиційних рішень щодо розвитку інфраструктури відновлюваних газів.

Представники Європейської мережі операторів систем передачі газу (ENTSOG) вказали на ще одну проблему в розвитку ринку біометану та його транскордонному транспортуванні – це **вимоги до якості**. У різних країнах ці вимоги різняться. Крім того, деякі промислові установки можуть бути **чутливі до високого вмісту кисню**, що є характерною рисою біометану. Також, зазвичай, показник числа Воббе біометану є нижчим, ніж у викопного газу. Потенційними наслідками цього можуть бути **значні флуктуації в показниках числа Воббе в газовій мережі ЄС**, що негативно впливатиме на інтегрованість газових ринків.

НАЙКРАЩА ПРАКТИКА – КЕЙС ДАНІЇ

Данія має один із найрозвиненіших ринків біометану в Європі. Так, у листопаді 2023 року біометаном [покривалось](#) 37,9% споживання газу Данії. Для порівняння, [аналогічний](#) показник Німеччини, яка теж має порівняно розвинутий ринок біометану, становить трохи більше 1%. Водночас амбіцією Данії є повне забезпечення власних потреб у газовому паливі через використання біометану до 2030 року. Поточний рекорд Данії з покриття добового попиту на газ біометаном [становить](#) 98,2%.

З метою поширення набутого досвіду, данський оператор ГТС Energinet виділив 5 етапів, які характеризують певні законодавчі, адміністративні та фінансові заходи, які вживала або планує вживати Данія для розвитку біометанового сектору. Наразі Данія виконує 4-й етап, таким чином 4 та 5 етапи становлять заходи, які країні ще належить здійснити для досягнення частки в 100% біометану в споживанні газу.

Етап 1: Місцевий

- Встановлення прямих трубопровідних з'єднань між установками з виробництва та споживання біогазу (тобто між біогазовими заводами та когенераційними установками)
- Субсидування використання біогазу в когенерації (ринок біогазу на цій стадії поки відсутній, наявні лише довгострокові контракти на 10-15 років між споживачами та виробниками для зменшення ризиків). Водночас важливою є стабільність законодавства та дотримання правил держдопомоги ЄС.
- Державна допомога – основний драйвер зростання виробництва біометану.

Етап 2: Апгрейд

- На цьому етапі здійснюється апгрейд виробниками біогазу до біометану та підключення потужностей до газорозподільних мереж з одночасним підвищенням допустимого вмісту кисню в газі, який закачується в мережі, до 0,5%. Мета – забезпечення ефективної інтеграції великих обсягів біометану в мережу.
- Включення біометану в модель ринку природного газу.
- Створення національного реєстру біометану та запровадження «добровільних схем», які верифікують дотримання критеріїв сталості для біопалив (згідно з Директивою RED III).
- Ціна за «зелений компонент» (англ. green value) – договірна, без формування ринкового індикативу.
- Введення «права на закачування» - заводи з виробництва біометану мають першочергове право на підключення до мереж. Відповідальні органи формують стандартизовані правила приєднань для біометанових установок.
- Встановлення політичної цілі використовувати 50% посліду на цілі з виробництва зеленої енергії.
- Субсидування використання біогазу для всіх цілей: 1) когенерації, 2) опалення в промисловості 3) як паливо в транспорті, 4) виробництво і кінцеве використання як біометану.
- Компоненти субсидування: 1) базова незмінна ставка, яка гарантована виробнику; 2) субсидії, які коригуються в залежності від ціни природного газу (таким чином

уряд бере на себе цінові ризики); 3) додаткові субсидії за ранній старт проєктів (стимул здати в експлуатацію проєкт якнайраніше).

- Прозора рамка для розподілу витрат на приєднання, яка максимізує закачування біометану в мережу. Виробники беруть на себе витрати на апгрейд та підключення своїх потужностей до мережі. Оператори ГРМ та ГТС фінансують всі необхідні інвестиції в посилення мереж (розширення потужностей, встановлення реверсних компресорів) за рахунок тарифів.

Етап 3: Передача

- Встановлення реверсних компресорів для передачі надлишку ресурсу, який не може бути спожитий на місці, в газотранспортну систему.
- Комплексне мережеве планування операторами мереж, яке включатиме соціально-економічний аналіз, що здійснюється за тісної взаємодії операторів ГРМ та ГТС. Така співпраця є ключовою, особливо в питаннях встановлення реверсних компресорів.
- На цьому етапі деякі чутливі споживачі газу можуть виявляти занепокоєння в питаннях якості біометану.
- Встановлюється дата припинення дії субсидій. Нові заводи, які були введені в експлуатацію після цієї дати, вже не матимуть права на підтримку. Для існуючих потужностей субсидії зберігаються навіть після дати припинення.
- Необхідність знаходження нових джерел сировини. Через зростання попиту у зв'язку із запровадженням схем сталості та сертифікатів походження, зростає попит на нову сировину для виробництва біометану та на підвищення ефективності виробництва газу на одиницю сировини. Розширюються інвестиції в дослідження.

Етап 4: Сполучення ринків

- Забезпечення транскордонних потоків біометану.
- Оновлення стандартів якості для транскордонних потоків газу. Включає підвищення прийнятного вмісту кисню в газі, що закачується в газотранспортну мережу.
- Запуск біржі для торгівлі гарантіями походження. Це передбачає створення регіонального реєстру гарантій походження та регіональних схем гарантій походження біометану. Заснування [ERGaR](#) – ініціативи співробітництва між національними реєстрами біометану з метою їх об'єднання в регіональний.
- Створення національної біржі торгівлі гарантіями походження, встановлення відповідного цінового індикативу.
- Надання субсидій на цьому етапі здійснюється через технологічно нейтральні тендерні процедури.
- Укладення двосторонніх угод про транскордонний обмін гарантіями походження.

Етап 5: Континентальний (бачення майбутнього)

- Початок імпорту біометану в ЄС з третіх країн (Східної Європи) через трубопроводи та танкерами. Встановлення ціни біометану на загальноєвропейському ринку газу.
- Становлення загальноєвропейського механізму гарантій походження біометану. Відповідно, створення загальноєвропейського/глобальної біржі для торгівлі гарантіями походження.
- Відсутність необхідності субсидувати біометан в країнах з розвинутим ринком.
- Загальноєвропейський нагляд та гармонізація національних схем субсидування для уникнення подвійного субсидування.
- На цьому етапі може постати проблема наявності достатніх земельних ресурсів та надмірної залежності від сільськогосподарського сектору.

АНАЛІЗ ОКРЕМИХ ПРОБЛЕМНИХ ПИТАНЬ

Як видно з оглядової частини, проблематика розвитку ринку біометану в Україні та ЄС є досить широкою і включає різні технологічні, фінансові та регуляторні аспекти. До глибшого розгляду пропонується два нагальні питання в розвитку ринку біометану в Україні. Перше - **формування системи гарантій походження та реєстру біометану**, друге – **розбудова інфраструктури для забезпечення достатніх потужностей транспортування біометану**. Додатково розглядаються загальні аспекти потенційного субсидування біометану в Україні, яке буде важливим для довгострокового розвитку галузі.

Формування системи гарантій походження та реєстру біометану

Створення реєстру біометану є важливим для оперативного підтвердження кількісних та якісних параметрів біометану та встановлення його об'єктивного внеску в декарбонізацію, сталість та розвиток циркулярної економіки. Таке підтвердження, головним чином, необхідне для подальшого інформування споживача біометану (англ. consumer disclosure) щодо частки енергії з ВДЕ, яка йому постачається. Враховуючи цілі ЄС з декарбонізації та необхідність належної верифікації їх виконання учасниками енергетичних ринків, створення системи гарантій походження в Україні є головною передумовою для забезпечення експорту біометану в країни Європейського Союзу.

Україна створила загальну законодавчу та нормативну рамку для запуску реєстру, зокрема шляхом внесення [змін](#) до Закону України «Про альтернативні види палива» (з подальшими доповненнями, передбаченими [Законом №3220-IX](#)) та ухвалення постанови КМУ [«Про затвердження Порядку функціонування реєстру біометану»](#). Передбачається, що цей інструмент забезпечить реєстрацію, формування гарантій походження, їх передачу, розподіл або анулювання, та надання сертифікатів походження.

Станом на початок 2024 року сам реєстр не діє, тому здійснити комплексну оцінку його відповідності кращим практикам аналогічних національних платформ в країнах ЄС проблематично. Разом з тим, ухвалені законодавчі акти дають загальне уявлення про окремі процедурні та адміністративні процеси в межах українського реєстру.

Перш за все, слід зазначити **невідповідність між сферою охоплення гарантій походження біометану**, передбаченою Законом України «Про альтернативні види палива» та Порядком функціонування реєстру. Закон (частина перша статті 8-1) встановлює, що реєстр біометану використовується для реєстрації не лише трубопровідного біометану, але також для біометану в стисненому та зрідженому вигляді (тобто у разі його використання як палива в транспорті). Тим часом, Порядок функціонування реєстру чітко визначає, що реєстр є електронною системою реєстрації біометану, поданого до газотранспортної/газорозподільної системи та відібраного з такої системи. Тобто сфера охоплення, передбачена Порядком, є вузкою за ту, що передбачена Законом. Для належного функціонування реєстру важливо усунути таку невідповідність.

Також слід зазначити, що для реєстрації та видачі гарантій походження для турбопровідного біометану та для біометану в зрідженому та стисненому вигляді будуть необхідні дещо різні технічні рішення, які б відображали відмінні підходи в регулюванні біометану як відновлюваного газу, який закачується в мережу, та біометану як палива для транспортного сектору.

Гарантії походження трубопровідного біометану для кінцевого споживання **НЕ у транспортному секторі** можуть бути не прив'язані до фізичного продукту і вільно передаватись без такої прив'язки і без наявності безпосереднього інфраструктурного з'єднання між установкою виробництва та споживання біометану (так звана система «book and claim»). Водночас при використанні біометану як палива в транспорті (у стисненому або зрідженому вигляді), гарантії походження мають бути строго прив'язані до поставки фізичного продукту і не можуть передаватись у відриві від нього (так звана система «mass balancing»).

Також для цих двох випадків використання біометану існують різні вимоги щодо термінів анулювання гарантій. Для трубопровідного біометану гарантія походження має бути анульована протягом 18 місяців, для стисненого та зрідженого біометану, який використовується у транспорті – протягом максимум 3 місяців (більше деталей – в [дослідженні проєкту REGATRACE](#)).

Саме тому, якщо Україна хоче створити єдиний реєстр для біометану з різними цілями споживання та способами транспортування, особливості регулювання різних «видів» біометану в ЄС мають бути належним чином відображені у законодавстві.

Другий аспект, важливий для функціонування реєстру - **встановлення належних вимог до обсягу інформації, яка повинна міститись в гарантіях походження біометану**. В українському законодавстві такі вимоги викладені в пункті 36 Порядку функціонування реєстру біометану, тоді як в ЄС мінімальні вимоги до вмісту гарантії походження передбачені частиною 7 статті 19 Директиви RED III.

Загалом вимоги законодавства України відповідають аналогічним положенням актів ЄС, проте має місце одна прогалина. Український порядок не вимагає, щоб гарантія містила відомості про те, чи отримує виробник біометану фінансову чи іншу підтримку в межах національних схем підтримки ВДЕ, тоді як Директива RED III чітко вимагає такого зазначення (пункт d частини 7 статті 19 Директиви). Надання такої інформації в межах гарантій походження важливе для уникнення подвійного або множинного субсидування біометану, що є однією з проблем, яку ЄС намагається вирішити для створення повноцінного транскордонного ринку біометану.

Для вдосконалення вимог до змісту гарантій походження, відповідальними українським органами слід розглянути кращі практики в цій сфері, викладені в звіті «[Report on content and attributes of Guarantess of origin](#)», підготованому проєктом REGATRACE (Renewable GAs TRAdE Centre in Europe), який інтегрував досвід вже існуючих національних реєстрів біометану. Також важливим буде дотримання [стандарту EN16325](#) для гарантій походження енергії, який зараз [переглядається](#) і буде поширений на гарантії походження для відновлюваних газів.

Третя прогалина в українській рамці для функціонування системи походження біометану – **недостатня стандартизація обсягів енергії, на яку видається гарантій походження**. Частина друга статті 19 Директиви RED II чітко визначає, що гарантія походження видається на стандартний обсяг у 1 МВт·год виробленої енергії, і це підтверджує практика національних реєстрів, узагальнена проєктом REGATRACE. Оновлена Директива RED III дає можливість видавати гарантії на обсяги енергії, менші за 1 МВт·год, проте навіть в такому випадку вимоги стандартизації зберігаються, оскільки гарантія має видаватись на обсяг енергії кратний 1 Вт·год. Водночас, з Порядку функціонування реєстру біометану випливає, що гарантія походження видаватиметься українському виробнику на нестандартизований обсяг ресурсу (пункт 36 Порядку). Для можливості обміну гарантіями походження між Україною та ЄС така невідповідність має бути усунена.

Наступним кроком після приведення української системи гарантій походження біометану у повну відповідність вимогам законодавства ЄС є **забезпечення визнання українських гарантій в країнах ЄС**. Без цього експорт біометану в ЄС буде проблематичний. Чинний Порядок функціонування реєстру біометану передбачає, що таке визнання встановлюється шляхом укладення «двосторонніх міжнародних договорів ... між держателем українського реєстру та держателем іноземного реєстру» (пункт 39 Порядку).

Проте слід зазначити, що є більш ефективні способи для забезпечення взаємного визнання гарантій походження та обміну ними, а саме – багатосторонні ініціативи ЄС зі створення регіональних реєстрів біометану. Однією з них є [European Renewable Gas Registry \(ERGaR\)](#), яка об'єднує операторів найбільших реєстрів біометану в ЄС, зокрема Німеччини, Нідерландів, Австрії. Приєднання України до цієї ініціативи шляхом підписання [Partnership Agreement](#) дозволить відразу здійснювати обмін гарантіями походження з декількома національними реєстрами. До прикладу, в третьому кварталі 2023 року в межах ініціативи було здійснено транскордонну [передачу](#) гарантій походження біометану на 356 ГВт·год.

Членами ініціативи також є країни, які не входять до ЄС, отже перешкод для приєднання України нема. Додатковою перевагою від участі в ERGaR стане обмін кращими практиками в функціонуванні реєстрів біометану та можливість України оперативного долучитись до процесу створення єдиного централізованого європейського реєстру біометану, що власне є кінцевою метою ініціативи.

Розбудова інфраструктури для забезпечення достатніх потужностей транспортування біометану (фінансовий аспект)

Для нарощування рівня виробництва біометану в довгій перспективі важливим буде забезпечення належних потужностей для фізичного транспортування біометану до місць з високим попитом на газ. Заводи з виробництва біометану в Україні, ймовірно, будуть прив'язані до місць збору виробничої сировини, які переважно не збігаються з районами високого попиту на газ (великі міста, потужності важкої промисловості). Через це, деякі виробники біометану за поточної конфігурації газорозподільних та газотранспортних мереж не зможуть видавати в мережу весь вироблений ресурс.

З урахуванням того, що більшість біометанових заводів приєднані до ГРМ, одним з вирішень цієї проблеми є встановлення реверсних компресорних станцій на межі ГТС та ГРМ для видачі в ГТС надлишку біометану, який не може бути спожитий поблизу місць його виробництва (тобто в межах відповідної ГРМ або її частини).

Україна вже передбачила можливість встановлення таких компресорних станцій шляхом внесення відповідних [змін до кодексів ГТС та ГРМ](#). Проте, передбачена модель розподілу фінансового навантаження від встановлення станцій між різним суб'єктами поки не створює стимулів для їх активного розгортання. Так, кодекси ГРМ та ГТС [визначають](#), що

вартість встановлення компресорної станції повністю покриває замовник приєднання. Водночас, компресорна станція може створювати вільну потужність, яка може бути використана більш ніж одним виробником біометану. Таким чином, інші виробники біометану, які в майбутньому приєднуюватимуться до мережі, будуть використовувати вільні потужності, створені за кошти першого виробника. Як наслідок, матиме місце нерівномірний розподіл фінансового навантаження, пов'язаного з приєднанням біометанових потужностей.

Для усунення такого дисбалансу, можна перейняти досвід Данії (див. розділ «Найкраща практика – кейс Данії», етап 2), де встановлення реверсних компресорів покривається не за рахунок плати за приєднання конкретного замовника, а через тариф на транспортування газу.

Також слід зазначити, що [Меморандум про стратегічне партнерство щодо біометану, водню та інших синтетичних газів](#), укладений між Україною та ЄС, передбачає співпрацю в частині залучення фінансування та інвестицій, в тому числі для цілей інтеграції відновлюваних газів в газові мережі (пункт 6 Меморандуму). В цьому контексті ЄС може фінансово посприяти встановленню реверсних компресорів в Україні для можливості довгострокового нарощування виробництва біометану. ЄС може бути зацікавлений в наданні такої допомоги, оскільки український біометан в найближчі роки буде використовуватись виключно для експорту в ЄС, адже фінансових та регуляторних передумов для споживання біометану всередині України поки немає.

Надання відповідної фінансової допомоги може здійснюватись в межах вже існуючих фінансових інструментів ЄС, до прикладу Connecting Europe Facility. Частина 2 Додатку II Регламенту (ЄС) 2022/869 про настанови щодо транс'європейської енергетичної мережі передбачає, що до категорій інфраструктури, яка може бути включена до загальноєвропейського списку проєктів спільного та взаємного інтересу (англ. Union list) і, відповідно, розраховувати на фінансування в межах Connecting Europe Facility, є «розумні» газові мережі. Регламент встановлює, що поняття «розумних газових мереж» включає також обладнання, яке уможливорює реверсний потік з газорозподільних до газотранспортних систем, що є прямим визначенням реверсних компресорних станцій.

Водночас, слід зазначити, що статус «проєкту взаємного інтересу» (категорія для позначення інфраструктурних проєктів із залученням третіх країн, які не є членами ЄС) поширюється лише на окремі категорії енергетичної інфраструктури із Додатку II до Регламенту. І проєкти «розумних» газових мереж зараз не входять до цього переліку.

Якби ЄС розширив функціональний вимір поняття «проєкт взаємного інтересу» і дав можливість реалізовувати в третіх країнах (в т.ч. Україні) проєкти «розумних» газових мереж за підтримки Connecting Europe Facility, це б дозволило швидше розгортати реверсні компресори в Україні і таким чином збільшити експорт біометану в ЄС. Додатковими перевагами від використання такого механізму фінансування є пришвидшення дозвільних процедур для реалізації відповідних проєктів, як це передбачено Регламентом (ЄС) 2022/869.

Проте, для реалізації цих можливостей для фінансування Україна має транспонувати та імплементувати положення Регламенту: відповідний [законопроєкт](#) перебуває на [розгляді](#) Верховної Ради України. Слід зазначити, що цей законопроєкт транспонує стару версію Регламенту (№347 від 2013 року), яка містить вже неактуальні переліки категорій інфраструктури, які можуть набути статусу проєкту взаємного/спільного інтересу та неактуальні критерії відповідності, за якими такі проєкти відбираються. Разом з тим, нова редакція Регламенту чітко передбачає (пункт 2(е) статті 4), що для набуття статусу «проєкт взаємного інтересу» зацікавлена третя держава (в тому числі Україна) повинна демонструвати високий рівень зближення її політичної рамки із законодавством ЄС. Саме тому успішна транспозиція та імплементация оновленого Регламенту TEN-E безпосередньо впливатиме на можливість отримання відповідним проєктом статусу «проєкт взаємного інтересу», а отже і на отримання фінансової допомоги для його реалізації.

Субсидування та стимулювання виробництва біометану в Україні: деякі міркування з огляду на європейський досвід

Як показує досвід країн з відносно розвиненим ринком біометану, на початкових етапах розгортання галузі субсидування було невід'ємною частиною державної політики. Враховуючи те, що зараз українські інвестори в біометанову галузь орієнтовані виключно на зовнішні ринки ЄС, ключові стимули для розвитку галузі є також зовнішніми і пов'язаними з політикою ЄС з підтримки ВДЕ, яка дозволяє розраховувати на ринкові премії за сталість сировини і покривати вищу собівартість біометану порівняно з викопним газом.

Проте це не означає, що Україна не може доповнити ці стимули внутрішніми заходами, які би зменшували капітальні та операційні витрати виробника. З огляду на досвід європейських країн такими заходами можуть бути:

- **Покриття частини витрат операторів на приєднання біометанової установки до мереж**

В різних країнах ЄС встановлено різний баланс таких витрат між виробником біометану та оператором. Так, у Німеччині співвідношення витрат між виробником та оператором встановлені на рівні 25%/75% відповідно. Якщо довжина з'єднуючого газопроводу менша за 1 км, витрати виробника на приєднання не мають перевищувати 250 тис. євро. Якщо газопровід довший за 10 км, всі додаткові витрати покриваються виробником. В уже згадуваній Данії всі витрати на приєднання несе виробник, тоді як оператор покриває всі витрати, пов'язані з посиленням мереж (зокрема, встановлення реверсних компресорів). В Італії майже всі витрати на приєднання несе виробник, оператор за потреби може забезпечити одоризацію біометану. Загалом в питаннях приєднання мають бути збалансовані інтереси виробника та оператора, тому при будь-яких "транспортних" пільгах для біометану в Україні, слід враховувати суміжну галузь природних газових монополій, яка має свої виклики: редизайн та оптимізацію мереж, подолання наслідків війни.

- **Пільговий тариф на транспортування газу мережами**

В Ірландії виробник біометану платить лише третину тарифу на транспортування, встановленого для точок входу в газотранспортну систему.

- **Інвестиційна підтримка**

В бельгійській Фландрії діє схема інвестиційної підтримки виробників біометану. Щонайменше щороку уряд Фландрії оголошує подачу заявок на проекти з виробництва біометану. Проекти оцінюються та ранжуються за економічною ефективністю та очікуваним скороченням викидів CO₂ протягом 10 років. Грантові кошти розподіляються між проектами відповідно до їх місця в рейтингу. Також, обсяг підтримки диференціюється за розміром підприємства: грант покриває до 65% інвестиційних витрат малих підприємств, 55% - середніх підприємств та 45% - великих.

Водночас, для довгострокового розвитку біометанової галузі Україна має розробити візію використання біометану на внутрішньому ринку, а не лише для експорту. Це важливо для того, щоб біометан не лише приносив економічні вигоди у вигляді інвестицій, податків та нових робочих місць, але й робив внесок в декарбонізацію економіки України. Як показує досвід країн ЄС, на початкових етапах внутрішнє споживання біометану також субсидується та стимулюється.

В умовах поточної невизначеності важко запропонувати оптимальний та остаточний дизайн системи підтримки біометану в Україні. Проте, ґрунтуючись на європейському досвіді субсидування, можна виділити наступні міркування:

- **Система підтримки має бути тісно пов'язана із суміжними галузевими політиками та цілями**

В багатьох випадках підтримка біометану дизайнується під певний тип використання, який є найбільш пріоритетним для країни. Так, в Італії підтримка біометану надається лише для використання в транспорті, що пов'язано з більш пріоритетними для країни цілями з декарбонізації транспортного сектору. На противагу цьому, в Данії підтримка біометану переважно локалізована в когенерації задля декарбонізації сектору тепlopостачання. Також підтримка диференціюється за сталістю сировини, яка використовується при виробництві біометану. В Італії виробники “просунутого” біометану (з посліду, побічних продуктів сільського господарства, органічної фракції комунальних відходів) можуть розраховувати на пільговий тариф, який складається зі спотової ціни на газ та додаткової премії за кожен отриманий сертифікат походження. Аналогічно, Україна при розробці системи підтримки повинна враховувати цілі та пріоритети суміжних галузевих політик (збільшення частки ВДЕ у секторах тепlopостачання і транспорту, розвиток сільського господарства, поводження з відходами) для забезпечення сталого внутрішнього попиту на біометан та достатніх джерел сировини.

- **Система підтримки має враховувати існуючі умови суміжних секторів**

Стимулювання Італією використання біометану в транспорті пов'язане не лише з цілями декарбонізації в цьому секторі, але й з більш сприятливими початковими умовами для такого використання. Розгалужена газотранспортна система та мережі заправок, а також наявність значного парку транспорту на метані зробили підтримку біометану в цій галузі найоптимальнішою.

Окрім інфраструктурних реалій, слід також враховувати і фінансові умови суміжних секторів. Так, найпоширенішим заходом для підтримки біометану та біогазу в ЄС є “зелений тариф” (вкуп біометану/біогазу за пільговими тарифами) та “зелена премія” (покриття різниці між ринковою вартістю викопного газу та собівартістю виробництва біометану/біогазу з визначеною нормою прибутку). Обидві з цих схем підтримки передбачають покладення зобов'язання із субсидування біометанової галузі або на державу, або на конкретних гравців на ринку газу (постачальників, операторів ГТС).

Враховуючи реалії української економіки та газового ринку - боргову кризу, значний дефіцит бюджету - жодна з цих опцій не буде фінансово сталою у близькій та середній перспективі. Будь-який захід стимулювання має обґрунтуватися належним фінансовим аналізом, який би підтвердив його життєздатність, відсутність ризику накопичення заборгованостей.

- **Встановлення чітких часових рамок підтримки**

Більшість схем підтримки біометану, які запроваджуються в ЄС, із самого початку строго обмежені в часі, що належним чином закріплюється в законодавстві. Це дає інвесторам прогнозованість та передбачуваність, яка важлива для надійного планування їх діяльності.

- **Поступовий перехід до конкурентних механізмів підтримки**

Як і у випадку підтримки ВДЕ у секторі електроенергетики, країни з розвиненим ринком біометану поступово перейшли до конкурентних тендерних процедур для розподілу підтримки нових проєктів. Так, у Нідерландах нові проєкти, які розраховують на підтримку, конкурують один з одним за ціною виробленої кВт·год енергії.

РЕКОМЕНДАЦІЇ

Для ЄС:

- Внести зміни до статей 2(6), 4(3) 18(2), та Додатку IV Регламенту (ЄС) 2022/869, які би встановлювали, що проєкти «розумних» газових мереж між державами-членами ЄС та третіми країнами можуть набути статусу проєкту взаємного інтересу (project of mutual interest, PMI);
- Посприяти транскордонній торгівлі біометаном та становленню повноцінного європейського ринку біометану, зокрема шляхом ухвалення законодавчого пакету з декарбонізації ринку газу та водню (Hydrogen and decarbonized gas market package) - передусім, нового Регламенту про внутрішні ринки відновлюваних та природних газів та водню, який, серед іншого, врегульовує питання уніфікації вимог до якості газів, які закачуються в мережу;
- Гармонізувати підходи у наданні субсидій біометану задля уникнення подвійного та множинного субсидування.

Для України:

Верховній Раді України

- Прийняти законопроект [№9138](#) «Про проєкти національного інтересу у сфері енергетики» у редакції (на заміну), яка би враховувала вимоги оновленого Регламенту (ЄС) 2022/869 про настанови щодо транс'європейської енергетичної мережі, що дасть можливість ефективно реалізовувати інфраструктурні проєкти в сфері відновлюваних газів;
- Прийняти доопрацьований [законопроект](#) №9456 «Про внесення змін до Митного кодексу України щодо митного оформлення біометану», який би дав правові підстави для митного оформлення біометану;
 - ▷ Також необхідне внесення змін до підзаконних актів, зокрема наказів Міністерства фінансів №629 від 30.05.2012 р. «Про митні формальності на трубопровідному транспорті та лініях електропередачі» та №448 від 20.04.2015 р. «Про затвердження Переліку товарів, митне оформлення яких здійснюється Енергетичною митницею Державної митної служби України»;
- Ухвалити законодавчі рішення, необхідні для можливості економічно ефективного споживання біометану всередині України, що важливо для забезпечення внеску біометану в декарбонізацію економіки;
 - ▷ Таким рішенням може бути субсидування біометанової галузі. Деякі заходи в цьому напрямку вже заплановані (до прикладу, [законопроектом](#) [№9596](#) передбачено встановлення нульової ставки екологічного податку на спалення біопалив), проте варто також розглянути інші схеми субсидування. Як показує [досвід](#) європейських країн, субсидії на виробництво (до прикладу, пільговий тариф) є підходящими для початкового розвитку галузі. Водночас, будь-яке рішення про субсидії повинне ґрунтуватися на оцінках їх фінансового впливу на галузь, щоб запобігти генеруванню нових боргів на ринку газу. В довгій перспективі головною передумовою для внутрішнього споживання біометану є введення системи торгівлі викидами та встановлення ціни на вуглець в Україні.

Держенергоефективності

- Ініціювати внесення змін до постанови Кабінету міністрів України №823 від 22.07.2022 р. «Про затвердження Порядку функціонування реєстру біометану» для врахування зауважень, викладених в розділі «Формування системи гарантій походження та реєстру біометану», зокрема в частині стандартизації обсягів біометану, на який видається гарантія походження, та доповнення переліку інформації, які має містити гарантія походження, інформацією про отримання виробником біометану фінансової чи іншої підтримки в межах національних схем підтримки ВДЕ;
- Ініціювати приєднання України до загальноєвропейських ініціатив з інтеграції національних реєстрів біометану, до прикладу European Renewable Gas Registry (ERGaR) для можливості транскордонної передачі гарантій походження та взаємного визнання таких гарантій.

НКРЕКП

- Внести зміни до кодексів ГРМ та ГТС для можливості покриття витрат на реверсні компресори за рахунок тарифів операторів ГРМ та ГТС. Розподіл таких витрат в межах тарифів має бути встановлений таким чином, щоб понад міру не збільшувати тарифне навантаження на окремих користувачів газотранспортної та газорозподільних систем.

Державному підприємству «Український науково-дослідний і навчальний центр проблем стандартизації, сертифікації та якості»

- Ухвалити наказ про прийняття оновленого європейського стандарту EN 16325 “Гарантії походження, пов’язані з енергією. Гарантії походження електроенергії” як національного нормативного документу після ухвалення відповідного оновленого стандарту Європейським комітетом зі стандартизації.

DiXi Group

+38 044 253 66 94

вул. Інститутська 18 а, офіс 3

author@dixigroup.org

dixigroup.org